

РЕЦЕНЗІЯ

**на дисертаційну роботу Дідуха Сергія Володимировича на тему:
«Формування і розвиток системи управління ефективністю
функціонування акціонерних товариств», подану на здобуття наукового
ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент»**

Актуальність теми дисертаційної роботи

У сучасній економіці питання забезпечення ефективності функціонування суб'єктів господарювання набувають особливої актуальності, оскільки саме результативність, стійкість, адаптивність і конкурентоспроможність підприємств значною мірою визначають їх здатність до розвитку, збереження ринкових позицій та досягнення стратегічних цілей. У зв'язку з цим зростає значення наукових досліджень, спрямованих на обґрунтування теоретичних положень і розроблення практичних підходів до вдосконалення системи управління ефективністю функціонування підприємств.

Актуальність теми дисертаційної роботи зумовлена об'єктивною потребою у вдосконаленні системи управління ефективністю функціонування акціонерних товариств в умовах економічної нестабільності, воєнних викликів, інституційних змін та посилення вимог до корпоративного управління. За таких умов особливої ваги набувають питання формування адаптивних механізмів управління, здатних забезпечити фінансову стійкість, конкурентоспроможність, баланс інтересів стейкхолдерів і довгостроковий розвиток акціонерних товариств. Саме тому дисертаційне дослідження Дідуха Сергія Володимировича присвячене розвитку системи управління ефективністю функціонування акціонерних товариств, є актуальним як з теоретичного, так і з практичного погляду.

Слід відзначити, що автором обрано наукову проблему, яка має важливе значення для сучасної управлінської науки та практики, оскільки ефективність функціонування акціонерних товариств визначається не лише фінансовими результатами, а й якістю корпоративного управління, рівнем прозорості діяльності, здатністю до адаптації в умовах турбулентного середовища, забезпеченням інноваційного розвитку та збереженням довіри з боку інвесторів і інших заінтересованих сторін. У дисертації акцентовано увагу на необхідності врахування безпекових, темпоральних, інституційних і стейкгольдерських чинників, що відповідає сучасним тенденціям розвитку менеджменту та підвищує значущість виконаного дослідження.

Крім того, актуальність теми посилюється тим, що вітчизняні акціонерні товариства функціонують у складних умовах трансформації економіки України, воєнного стану, повоєнного відновлення та євроінтеграційних процесів, що потребує розроблення нових підходів до оцінювання та оптимізації системи управління їх ефективністю. У цьому зв'язку дисертаційна робота є своєчасною, а її результати мають потенціал для практичного використання у діяльності акціонерних товариств, а також у процесі подальших наукових досліджень з проблем корпоративного управління та стратегічного розвитку.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

У дисертації окремо зазначено, що робота виконувалася в межах теми Навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів «Формування стратегії та пріоритетів інноваційного розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобалізації» (№ 0114U007032), теми кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування «Удосконалення системи управління розвитком суб'єктів господарювання та сільських територій» (№ 0123U103852) та індивідуальної теми «Система управління ефективністю функціонування акціонерних товариств» (№ 0126U003254).

У межах зазначених наукових тем автором розроблено та обґрунтовано низку положень, що спрямовані на розвиток теоретико-методичних та прикладних засад формування і розвитку системи управління ефективністю функціонування акціонерних товариств. Зокрема, удосконалено ідентифікацію корпоративного управління як інституційної основи ефективності функціонування акціонерних товариств, запропоновано механізм підвищення ефективності корпоративного управління, апробовано адаптивну модель управління ефективністю функціонування акціонерних товариств, а також розроблено методичний підхід до активації інструментів стратегічного управління їх ефективністю. Водночас подальшого розвитку набули підходи до аналізу еволюції управлінських підходів до системи ефективності діяльності акціонерних товариств, систематизації принципів, цілей і показників результативності управління їх ефективністю в умовах інституційних трансформацій, а також до визначення основних проблем і обмежень управління ефективністю акціонерних товариств в умовах нестабільності та воєнних ризиків.

Обґрунтованість, достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, викладених у дисертаційній роботі, забезпечуються чітко визначеними метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження, логічною побудовою роботи, а також використанням комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, адекватних поставленим завданням. Для досягнення мети автором застосовано методи історичного та логічного аналізу, наукової абстракції, діалектичний і логічний, економіко-статистичний, графічний, методи узагальнення й системного аналізу, економіко-математичний, кореляційно-регресійного аналізу, функцію бажаності Харрінгтона, методику Кричтон–Міллера та Уормана, а також експертне опитування, що в сукупності забезпечило належний рівень достовірності одержаних результатів. Інформаційну базу дослідження становлять дані Державної служби статистики України, фінансова та статистична звітність акціонерних товариств, результати експертного опитування, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, довідкові матеріали, інформаційні інтернет-ресурси, а також власні первинні та аналітичні матеріали дисертанта.

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробленні науково-практичних положень щодо розвитку системи управління ефективністю функціонування акціонерних товариств. До найбільш вагомих результатів, що характеризуються елементами наукової новизни, належать удосконалення підходу до ідентифікації корпоративного управління як інституційної основи ефективності функціонування акціонерних товариств, оптимізація механізму підвищення ефективності корпоративного управління, апробація адаптивної моделі управління ефективністю функціонування акціонерних товариств, а також розроблення методичного підходу до активації інструментів стратегічного управління їх ефективністю. Водночас подальшого розвитку набули підходи до аналізу еволюції управлінських підходів до системи ефективності діяльності акціонерних товариств, систематизації принципів, цілей і показників результативності управління їх ефективністю, а також до визначення проблем і обмежень управління ефективністю акціонерних товариств в умовах нестабільності та воєнних ризиків.

Достовірність і належна верифікованість одержаних результатів підтверджуються їх апробацією на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, а також достатньою повнотою висвітлення основних положень дисертації у наукових публікаціях автора. Це свідчить про те, що результати дослідження пройшли необхідне наукове обговорення, отримали фахову оцінку та відображають послідовну наукову позицію здобувача щодо розв'язання поставленої проблеми.

Значимість дослідження для науки і практики, впровадження наукових результатів, напрями їх подальшого використання

Значимість дисертаційного дослідження для науки полягає у подальшому розвитку теоретико-методичних засад формування і розвитку системи управління ефективністю функціонування акціонерних товариств, поглибленні наукових підходів до розуміння корпоративного управління як інституційної основи ефективності, а також у розробленні адаптивних механізмів і методичних підходів до стратегічного управління їх ефективністю. Наукову цінність роботи посилює те, що в ній комплексно поєднано фінансові, інституційні, безпекові, темпоральні та стейкхолдерські аспекти оцінювання й управління ефективністю, що розширює предметне поле сучасних досліджень у галузі менеджменту.

Практична значущість одержаних результатів визначається тим, що розроблені в дисертації положення доведено до рівня методичних рекомендацій, придатних до використання у практиці акціонерних товариств, громадських об'єднань та органів місцевого самоврядування під час формування і реалізації управлінських рішень та стратегій розвитку. Практичне значення має запропонована система управління ефективністю функціонування акціонерних товариств із використанням комплексного підходу до її поточного та прогностичного інтегрального оцінювання, що

підвищує можливості обґрунтованого прийняття управлінських рішень у сучасних умовах господарювання.

Важливою перевагою дисертаційної роботи є підтверджене впровадження її результатів у діяльність Кам'янець-Подільської районної ради, Української асоціації з розвитку менеджменту та бізнес-освіти, Кам'янець-Подільського АТ «Гіпсовик», ПрАТ «Хмельницька маслосирбаза», а також їх використання у навчальному процесі ВСП «Кам'янець-Подільський фаховий коледж харчової промисловості НУХТ» під час викладання дисциплін «Менеджмент» і «Управління персоналом». Це свідчить про належний рівень апробації результатів, їх прикладну цінність і можливість використання не лише у науковій, а й в управлінській та освітній практиці.

Подальше використання результатів дослідження доцільно пов'язувати з удосконаленням систем корпоративного управління акціонерних товариств, розвитком інструментів стратегічного управління їх ефективністю, розробленням адаптивних моделей функціонування підприємств в умовах нестабільності та ризиків, а також із застосуванням запропонованих підходів у навчальному процесі, наукових дослідженнях і практиці управління суб'єктами господарювання.

Повнота викладу основних результатів і положень дисертації в наукових фахових виданнях і авторефераті

Повнота викладу основних результатів і положень дисертації є достатньою. Основні теоретичні положення, методичні підходи та практичні результати дослідження відображено у 17 наукових працях, серед яких 1 розділ у колективній монографії, 4 статті у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних, а також 12 публікацій апробаційного характеру. Така кількість і характер публікацій дають підстави стверджувати, що ключові ідеї, висновки та рекомендації дисертаційної роботи пройшли належну наукову апробацію та достатньо повно висвітлені у фаховому науковому середовищі.

Зміст наведених публікацій охоплює основні напрями дисертаційного дослідження, зокрема питання моделей корпоративного управління, підвищення ефективності управління акціонерними товариствами, удосконалення корпоративного управління, моделювання гнучкої системи управління ефективністю функціонування акціонерних товариств, а також апробацію окремих положень на науково-практичних конференціях. Це дає підстави вважати, що результати дисертації належним чином відображені в наукових фахових виданнях і відповідають встановленим вимогам щодо оприлюднення основних результатів дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації та її окремих тез

Поряд із належним науковим рівнем, теоретичною і практичною цінністю дисертаційної роботи, окремі положення дослідження мають дискусійний характер і можуть бути предметом подальшого наукового обговорення.

У вступі доцільно частково уточнити формулювання окремих положень наукової новизни, оскільки вони подані досить розгорнуто і місцями перевантажені складними конструкціями. Це дало б змогу чіткіше акцентувати увагу на особистому внеску здобувача, а також підвищити логічну завершеність викладу взаємозв'язку між метою, завданнями, науковою новизною та практичним значенням результатів дослідження.

Розділ 1.

У висновках до розділу 1 доцільно було б окремо зазначити, які саме результати цього розділу відображено у публікаціях автора, що посилило б зв'язок між змістом розділу та апробацією результатів дослідження.

Розділ 2.

У п.п. 2.3 доцільно було б більш детально пояснити, за якими саме ознаками відбиралися акціонерні товариства для аналізу, а також чіткіше зазначити, у яких випадках і для яких підприємств можна застосовувати інтегральний показник ефективності корпоративного управління.

Окремі аналітичні матеріали цього розділу подано надто детально, тому частину з них доцільно було б узагальнити або винести до додатків. Це зробило б основний текст більш стислим, чітким і зручнішим для сприйняття.

Розділ 3.

У п.п. 3.2 доцільно було б більш детально розкрити саме практичну реалізацію запропонованої адаптивної моделі управління ефективністю функціонування акціонерних товариств. Зокрема, бажано було б конкретніше показати її основні етапи, умови застосування, інструменти впровадження та те, яким чином у межах цієї моделі на практиці забезпечується поєднання орієнтації на прибуток із урахуванням інтересів заінтересованих сторін.

П.п. 3.3 «Інструменти стратегічного управління ефективністю функціонування акціонерних товариств» містить вагомий прикладні результати, однак окремі висновки цього підрозділу доцільно було б сформулювати більш конкретно, з чітким виділенням тих інструментів, які мають найбільшу практичну цінність для різних типів акціонерних товариств.

Загалом висловлені зауваження мають переважно рекомендаційний і дискусійний характер, не знижують наукової цінності дисертаційної роботи та її загальної позитивної оцінки, а можуть бути враховані автором у подальших наукових дослідженнях.

Загальний висновок

Дисертаційна робота є завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням, у якому розв'язано важливе науково-практичне завдання, що полягає в обґрунтуванні теоретико-методичних засад і розробленні практичних рекомендацій щодо розвитку системи управління ефективністю функціонування акціонерних товариств. Зміст дисертації свідчить про належний рівень наукової підготовки здобувача, уміння системно мислити, узагальнювати наукові підходи, формулювати авторські положення та доводити їх до рівня практичного застосування. Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені у роботі, є обґрунтованими, достовірними,

характеризуються науковою новизною та мають теоретичне і практичне значення. Результати дослідження достатньо повно апробовані, відображені у наукових публікаціях автора та впроваджені у практичну діяльність і освітній процес. Висловлені зауваження мають переважно дискусійний і рекомендаційний характер та не знижують загальної позитивної оцінки дисертації.

За актуальністю, ступенем наукової новизни, теоретичною і практичною значущістю одержаних результатів дисертаційна робота відповідає встановленим вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційних технологій,
фізико-математичних та
безпекових дисциплін ЗВО «ПДУ»

Ірина МУШЕНИК

Учений секретар ЗВО «ПДУ»
кандидат сільськогосподарських
наук, доцент

Олена КОБЕРНІЮК

«23» квітня 2026 року